

Moet zoveel op de knikkers

Jurig CJP jukt een beetje over eigen prestaties

De Stichting Cultureel Jongeren Paspoort is met ruim 550 duizend leden naar eigen zeggen de grootste jongerenorganisatie van Nederland. Jongeren tussen 12 en 26 jaar kunnen voor een paar tientjes een pas aanschaffen; op vertoon hiervan krijgen de leden zo'n 10 procent korting op toegangsbewijzen voor culturele instellingen waarmee het CJP een overeenkomst heeft gesloten. Opggericht in 1961 door de Amsterdamse Jeugdraad, is het CJP zelf inmiddels een oudere jongere geworden: vorige week vierde de stichting haar veertigjarige verjaardag met de presentatie van het rapport *CJP rekent door!*.

In dat rapport 'wordt een beeld geschetst van het resultaat dat CJP voor de culturele sector extra oplevert. Voor het eerst in veertig jaar maakt CJP de kas op en rekent door welke omzet de CJP'er (additioneel) genereert voor de kortinggevers.' Het CJP richt zich dus op de schouwburg-, museum en bioscoopdirecteuren die van het geven van CJP-korting behalve een warm cultureel, ook een warm financieel gevoel moeten krijgen.

Voigens de stichting is daar alle aanleiding toe. 'Elke CJP'er is goed voor ruim 100 gulden extra omzet in de culturele sector.' En: 'Een conservatieve schatting van de EXTRA omzet die CJP'ers genereren is 62 miljoen gulden.'

En de vraag is dus: klopt dat wel?
Het CJP rekent zo. De totale omzet in de (rele-

vante) culturele sector is in het jaar 2000 1,7 miljard gulden. Hiervan nemen CJP'ers 93 miljoen gulden voor hun rekening, ofwel 5,5 procent. De gegeven korting, een kleine 11 miljoen gulden, is hier al vanaf. Tot zover akkoord.

Maar dan komt de volgende zin: 'Uit diverse onderzoeken, waaronder Ganzeboom (1998), blijkt dat het hebben van een CJP-pas jongeren tenminste drie keer meer cultureel actief maakt. Een conservatieve schatting van de extra omzet die CJP'ers genereren is dus 62 miljoen.' De gedachte hierachter moet zijn: ware er geen CJP, dan zouden de betrokken jongeren voor 31 miljoen gulden in de culturele sector spenderen. De introductie van de CJP-pas 'maakt jongeren drie keer meer cultureel actief'. Ergo: de 550 duizend jongeren gaan samen 62 miljoen extra uitgeven, ruim 112 gulden per persoon. Totale omzet: 31 plus 62 extra is 93 miljoen gulden. Gefeliciteerd.

U denkt toch zeker ook meteen: zelfselectie. Het hebben van een Staatsbosbeheer-kampeercarnet maakt Nederlanders drie keer zo kampeer-actief. Het hebben van een KNVB-clubpas maakt Nederlanders drie keer zo voetbalkijk-actief. Het hebben van een Esso-klantencard maakt Nederlanders drie keer zo benzinestank-actief.

De formulering van het CJP maakt nieuwsgierig naar Ganzeboom (1998), een studie die wagens het ontbreken van een literatuurlijst moet worden

opgevraagd bij het CJP. Het blijkt te gaan om onderzoek door de Utrechtse sociologen Ineke Nagel en Harry Ganzeboom uit 1995, *Hoeveel scheelt het CJP?*, op basis van gegevens uit 1991. Het CJP was toen dertig jaar oud (geen veertig) en had honderdduizend (geen 550 duizend) leden.

Met die studie is weinig mis, wat het des te vervelender maakt dat de conclusie van Nagel en Ganzeboom luidt dat het onzin is te stellen dat de CJP-pas jongeren drie keer zo cultureel actief maakt. Jongeren met CJP-pas waren in 1991 drie keer actiever dan jongeren zonder, en Nagel en Ganzeboom onderzoeken nu juist hoe dat komt.

Ze doen dit op basis van enquête-gegevens die zijn verzameld door het Sociaal Cultureel Planbureau. Ze vergelijken de achtergronden en karakteristieken van een groep jongeren mét en een groep jongeren zonder CJP-pas. 'Het voorbeeld van de ouders', concluderen ze, 'is de belangrijkste determinant van de culturele participatie van de ondervraagde jongeren.' En: 'Ook de aanschaf van een CJP-pas wordt in sterke mate bepaald door het culturele voorbeeld door de ouders.'

Van het waargenomen verschil in culturele activiteit kan een flink deel worden verklaard door dit soort kenmerken. 'Als jongeren volledig met elkaar vergelijkbaar worden gemaakt wat betreft familie-achtergrond, eigen achtergrond en culturele belangstelling (blijkend uit deelname aan niet

CJP-ge...
dat CJP...
tuur ga...
drie na...
Nagel...
terprete...
wezen...
tuurdee...
'dat de...
nog gro...
schillen...
msidieerde activiteiten), is de conclusie
stelling...
houders rijft twee keer zoveel naar cul-
Reken...
als niet-CJP-houders.' Van een factor
ting CJP...
een factor twee.
verkort...
Ganzeboom zijn voorzichtig in het in-
factor...
van deze uitkomst. Het zou kunnen
CJP-pas...
een invloed is van CJP-bezit op cul-
Zonde...
Maar het zou ook goed kunnen
maar da...
verschillen tussen de twee groepen toch
omzet...
deendeel, beruist op reeds bestaande ver-
52 miljo...
voorkeuren, dat wil zeggen: in belang-
gulden...
voor kunst en cultuur.'

75 gulde...
niet eens maxim...
naar de jarige Stich-
Moet S...
Stel: dit onderzoek over 1991 is on-
men? He...
toepassing op 2000. Stel verder: die
eigen ve...
wordt inderdaad veroorzaakt door de
de zie...
de reken...
er dan uit?

pas: de helft van de geboekte omzet,
Discus...
men we nu wel, zoals het hoort, de
ander korting: de helft van 104 miljoen is
en. Met pas: 93 miljoen. Dus: 41 miljoen
sal omzet (geen 62 miljoen), een kleine
per pashouder (geen 112 gulden).
richting CJP zich voor zo'r. Uitkomst scha-
jamaal niet. Maar jokkebrokken over de

Discus...
men we nu wel, zoals het hoort, de
ander korting: de helft van 104 miljoen is
en. Met pas: 93 miljoen. Dus: 41 miljoen
sal omzet (geen 62 miljoen), een kleine
per pashouder (geen 112 gulden).
richting CJP zich voor zo'r. Uitkomst scha-
jamaal niet. Maar jokkebrokken over de